

1 Koningen 18:20-39 – Zwart-wit.

Jongens en meisjes, broeders en zusters,

Het thema voor deze dienst is 'zwart-wit'. Ik weet niet waar jij aan denkt als ik 'zwart-wit' zeg, maar bij mij kwamen allerlei woorden in gedachten bij dit thema. Ik moest denken aan goed en kwaad, licht en duister, God en de duivel, liefde en haat. Bij 'zwart-wit' denk je aan tegenstellingen.

Maar soms worden die woorden ook anders gebruikt. Dan wordt gezegd dat iemand 'zwart-wit' denkt, of 'zwart-wit' redeneert. Bij wie 'zwart-wit' denkt is het altijd alles of niets. Er zit niks tussen in. Er bestaat geen middenweg.

Maar hoe zit dat nu als we het over ons geloof in God hebben? Is dat ook 'zwart-wit' of bestaan er ook nog allerlei grijze varianten. Is geloof alles of niets, of kun je ook een beetje gelovig zijn? Dat hoor je nog wel eens zeggen "ik ben een beetje gelovig" of "ik geloof wel dat er iets is". Deze mensen willen niet graag ongelovig genoemd worden, maar ze besluiten ook niet om radicaal God te dienen.

Dat grijze, het maar niet kunnen kiezen, zien we ook bij het volk Israel. En vandaag zien we dat Elia tegen het volk zegt '*Hoe lang blijven jullie nog op twee gedachten hinken? Als de HEER God is, volg Hem dan; is Baäl het, volg dan hem*'. (18:21) En dan staat er dat het volk zweeg. Ze zeiden niets.

Wie is nu eigenlijk Baäl? Die naam hebben jullie vast wel eens gehoord. Die Baäl is eigenlijk import. De buitenlandse vrouw van koning Achab, Izebel, heeft hem ingevoerd. En Achab gaat dan deze god van zijn vrouw ook vereren. Hij laat zelfs een mooie tempel voor Baäl bouwen. En op die manier is Baäl populair geworden in het rijk van koning Achab. Dat rijk van koning Achab bevat niet het hele Joodse volk. Eigenlijk hebben alleen koning Saul, koning David en koning Salomo over het hele volk geregeerd. Na Salomo heeft er een splitsing plaats gevonden. Het koningshuis van David bleef regeren over de twee stammen Juda en Benjamin. En de overige tien stammen splitsten zich af van het huis van David. Eén van die koningen die over die tien stammen regeerde was koning Achab. De voorgangers van Achab waren na die splitsing altijd erg bang dat hun onderdanen naar de tempel in Jeruzalem zouden gaan om God te aanbidden. Want Jeruzalem lag in het gebied van de twee

stammen. De angst was dat ze dan in dat gebied zouden blijven en zich bij de twee stammen zouden aansluiten. Daarom hebben ze al heel snel zelf een tempel gebouwd in hun gebied. En in die tempel werden priesters aangesteld uit allerlei verschillende stammen terwijl de Here God nadrukkelijk had gezegd dat de priesters uit de stam Levi moesten komen. Ook werden er twee gouden kalveren gemaakt. Tegen het volk werd toen gezegd: "Jullie zijn nu vaak genoeg naar Jeruzalem geweest. Nu mogen jullie God hier vereren". Dit is de God die jullie uit Egypte, uit de slavernij heeft bevrijd. En zo kwam er één kalf in Dan en één in Bethel te staan. Deze koningen lieten op deze manier het volk zondigen. Dat was erg. Maar nog niet zo erg als deze koning Achab. Want de koningen voor Achab vereerden wel de Here God, al deden ze dat op een manier die God verboden had: een andere tempel, andere priesters en met beelden. Maar Achab maakte het nog veel erger. Hij haalt Baäl binnen en brengt het volk tot het dienen van een afgod. Nu wil dat helemaal nog niet zeggen dat het volk de Here God niet meer aanbad. Oh nee, er kwam een god bij, Baäl. Het volk dacht dus van twee walletjes te kunnen eten. Niet zwart, niet wit maar grijs. Die Baäl was de god van de vruchtbaarheid. Dat is wel handig, zo'n god met z'n eigen specialiteit. De mensen in die tijd dachten dat hij ervoor zorgt dat er regen valt op het land en dat er zodoende weer voldoende gewassen gaan groeien op het land. Baäl was heel populair geworden onder de mensen.

Maar de Here God wil niet dat Achab en zijn volk deze Baäl nalopen. Hij wil dat koning Achab en zijn volk Israel weer bij Hem terugkomen. En om dat te bereiken gaat de Here God aantonen dat die Baäl een grote mislukking is. Een god van niets. Daarom zorgt de Here God ervoor dat het droog wordt in Israel. Geen druppel regen, drie jaar lang. En dan groeit er dus ook niets op het land. En Baäl kan daar niets aan doen. Wat zullen de priesters van Baäl en de Israëlieten geroepen hebben tot Baäl om regen. Maar er gebeurt niets. Er komt geen druppel.

Dan zul je denken dat het nu voor Israel wel duidelijk geworden is dat die Baäl waardeloos is en dat ze bij de Here God moeten zijn. Moet God het nog duidelijker laten zien? Nu zal het volk zich zeker wel bekeren? Want dat is wat de Here God graag wil. Daarom was die drie jaar droogte. Als God zijn volk straft is dat nooit om zich af te reageren, maar omdat God Zijn volk wil redden. Hij wil graag opnieuw beginnen. De relatie moet weer hersteld worden.

Dat zou je verwachten, hè? Dat Israel weer terugkomt bij de Here God. Maar nee, het gebeurt niet. Onvoorstelbaar, Israel bekeert zich niet. Want Elia moet het volk voor de keus stellen: *Hoe lang blijven jullie nog op twee gedachten hinken?*

Tussen twee haakjes: dat verhaal staat natuurlijk niet voor niets in de bijbel. God kan dit verhaal ook gebruiken om jou aan te spreken. Zoals Hij Israel terugroept om Hem de eerste plaats te geven in je leven, zo kan Hij jou nu ook aanspreken. Dat kan op zondag in de kerk, of door de week via een vriend of vriendin. Of als je voor jezelf in de bijbel leest. En wat doe je dan, als God zo jou aanspreekt? Luister je dan of doe je hetzelfde als Israel? Want Israel wil dat van twee walletjes eten niet opgeven. Van hoeveel walletjes eet jij eigenlijk? Ik zal uitleggen wat ik bedoel. Je zit in de kerk. Je zingt de liederen mee over de Here God en over het kruis van de Here Jezus. Maar is je hart er wel bij? Misschien is je hart een soort hotel. Met meerdere kamers en dus plaats voor meerdere gasten. Natuurlijk de Here Jezus heeft een mooie kamer in je hart. Hij heeft de ereplaats. Maar de andere kamers zijn ook verhuurd. In een van die kamers woont misschien wel iemand met de naam Opschepper. Want je vindt het eigenlijk toch wel heel belangrijk om te scoren in het leven, om op te vallen. In de kamer daarnaast heb je iemand met de naam IJdelheid ondergebracht. Want je moet natuurlijk wel leuk voor de dag komen. Misschien heb je ook nog wel een kamertje voor meneer Genot gereserveerd. Je moet het toch naar je zin hebben in het leven en daarom ben je steeds weer op zoek naar een nieuwe kik. En zo kan het best druk worden in het hotel dat je hart is. Misschien is de Here God maar één van de vele gasten. Hij is niet de enige en misschien moet je wel net als Israel toegeven: eigenlijk is God helemaal niet de enige, ik snoep van meerdere walletjes en als ik eerlijk ben vind ik dat niet eens zo erg. Maar dan komt dat woord van Elia vanmorgen ook naar jou: *als de HEER God is volg dan Hem*. En dan niet een beetje, God vraagt heel je hart, heel je ziel en al je kracht. Niet een stukje, een bepaald percentage, Hij vraagt alles. Het is kiezen of delen. God of Baäl, zwart of wit!

Die keus houdt Elia Israel voor. Maar het volk zegt niets. Ze zijn besluiteloos. Ze willen alles bij het oude houden. En en. En geen of of.

Maar weet je wat ik nu zo mooi vindt van de Here God. Het volk kan maar niet beslissen en is besluiteloos. Maar toch geeft de Here God het dan niet op. Hij wil Zijn volk niet loslaten. Het hart van het volk klopt maar half voor de Here God, maar Gods

hart blijft wel helemaal naar Zijn volk uitgaan. Hij wil het hart terug veroveren. Zodat het klopt voor Hem alleen.

En dat God zijn volk niet kwijt wil blijkt wel uit de volgende gebeurtenissen daar op de Karmel. God heeft een grote liefde. Israel Zijn bruid. Maar er ligt een concurrent op de loer, Baäl. En er kan er maar één met de bruid vandoor gaan. Het doet me een beetje denken aan zo'n wildwest film. Twee mannen strijden om één meisje. Daarom gaan ze een duel aan. Ze gaan, met het pistool in de aanslag, met de ruggen naar elkaar toe staan. Ze zetten elk tien stappen. Daarna moeten ze zich snel omdraaien en schieten. En dan moet je heel snel zijn, anders leg je zelf het loodje. En wie in leven blijft heeft het meisje gewonnen. Zo'n liefdesduel wordt er uitgevochten op de Karmel om de bruid Israel te veroveren. Er wordt gevochten op leven en dood. Prachtig om te lezen hoe de 450 profeten van Baäl bijna de hele dag nodig hebben om hun god in beweging te krijgen. Elia bespote de priesters. "Roep harder, hij is zeker in gepeins, of hij heeft zich afgezonderd". Daarmee zegt Elia eigenlijk dat Baäl waarschijnlijk op het toilet zal zitten. De priesters riepen en riepen, maar er kwam geen reactie. Toen maakten zij zelfs insnijdingen met zwaarden en speren, totdat zij dropen van het bloed. De priesters raakten in geestvervoering, maar er kwam geen reactie van Baäl. Zijn reactievermogen is niet zoals het moet zijn. Terwijl het toch op reactiesnelheid aankomt in een liefdesduel, zoals we al zagen.

Toen riep Elia het volk naar zich toe. Elia bouwde het verwoeste altaar van de Here God weer op. Hij nam twaalf stenen. Omdat er ook twaalf stammen in Israel zijn. Dat is niet voor niks. Elia wil daarmee laten zien dat die twee gesplitste rijken, de twee stammen van Juda en de tien stammen van Israel bij elkaar horen en samen het volk van de Here God zijn. Elia groef een geul om het altaar, stapelde het brandhout op, sneed de stier in stukken en legde die op de brandstapel. Toen liet hij drie keer vier kruiken met water over het altaar gooien. Drie keer vier, opnieuw twaalf als heen wijzing naar de twaalf stammen van Israel. Het altaar droop van het water...en toen een enkel gebed:

HEER God van Abraham, Isaak en Israel, vandaag zal blijken dat U in Israel God bent, en dat ik U dien en dit alles in Uw opdracht gedaan heb. Geef mij antwoord HEER, geef antwoord. Dan zal dit volk beseffen dat U HEER, God bent en dat U het bent die hen tot inkeer brengt.

En dan geeft de Here God Baäl het genadeschot. Vuur, alles verterend vuur van de hemel dat op het altaar neerdaalt. En de strijd is gestreden. Het duel beslecht. Baäl heeft het loodje gelegd. Het meisje, de bruid Israel, behoort aan Degene Die overeind is gebleven in de strijd. Haar hart, het hart van Israël, is nu volledig voor Hem. 'De HEER is God, de HEER is God!': dat roept het volk immers uit!

Jongens en meisjes, wat een verschil hè? Aan de ene kant het volk Israel, dat maar niet kan besluiten wie ze zullen gaan dienen. Ze stonden er besluiteloos bij. En aan de andere kant de Here God. Hij is vastbesloten...Hij wil zijn volk niet kwijt. En daarom vond er een gevecht met Baäl plaats op leven en dood.

Zo is de Here God nog steeds. En omdat Hij de mensen niet kwijt wil is Hij nog veel verder gegaan. Hij heeft een gevecht op leven en dood geleverd met de satan. Niet op de berg Karmel maar op de heuvel Golgotha. Ook toen was er een offer, niet een offer met een stier, maar een offer met een mens....Gods zoon Jezus.

Ook toen is er gebeden: bij Elia kwam er antwoord, een bliksemflits uit de hemel. Maar bij Jezus kwam geen antwoord: Eli eli lama sabachtani, mijn God, mijn God waarom hebt U mij verlaten... De hemel zweeg, het bleef stil.

Maar niet voor lang. Want nadat Jezus zijn laatste adem uitblies scheurde in de tempel het grote gordijn van boven naar beneden. En er was een aardbeving, de rotsen scheurden en er gingen graven open en er stonden mensen op uit de dood en verschenen in Jeruzalem. Dat gordijn in de tempel maakte scheiding tussen het heilige en het heilige der heiligen. In dat heilige der heiligen mocht niemand komen. Alleen de hogepriester, één keer per jaar op grote Verzoendag. Daar stond voorheen de ark met de stenen tafelen met daarop de 10 geboden. En nu scheurde dat gordijn. Er was niets meer wat de mens nog kon scheiden van de Here God. Doordat Jezus stierf aan het kruis is het weer goed tussen God en mens. De toegang is vrij. Opnieuw heeft de Here God gewonnen. Nu niet van de Baäl maar van de satan. Als er ooit een duidelijk verschil is geweest tussen zwart en wit, dan hier wel. De satan wordt niet voor niets de vorst der duisternis genoemd en Jezus de koning van het licht.

Na die geweldige overwinning van de Here God over de Baäl riep het volk het uit: De HEER is God, de HEER is God! De mensen die eerst niet konden kiezen wie ze dienen moesten konden niet anders meer dan toegeven dat er maar één God is.

Bij de overwinning die Jezus haalde was het anders. Er was geen volk aanwezig die massaal op de knieën ging. Er was alleen een groepje mannen, een paar Romeinse soldaten met hun hoofdman. Maar toen zij zagen wat er gebeurd was zeiden ook zij:
Waarlijk dit was Gods Zoon!

Goed, wat hebben we nu geleerd vanmorgen. In ieder geval dat God ons niet kwijt wil, zelfs als wij het weer bij laten zitten. Dat was zelfs bij het volk Israel zo toen ze maar niet konden kiezen tussen zwart of wit en als een stelletje grijze muizen weigerden kleur te bekennen. Maar God versloeg de Baäl.

En vandaag is dat niet anders. God wil jou niet kwijt. Zelfs als jij het moeilijk vind om te kiezen tussen zwart en wit. Zelfs nu God een veel grotere overwinning heeft behaald dan toen op de Karmel. Jezus heeft de satan verslagen en zelfs die andere verschrikkelijke vijand moest er aan geloven: de dood. Het graf is geen donker zwart gat meer maar een witte poort naar de hemel.

Maar nog altijd geldt voor ieder van ons: wat wil je zwart of wit. Dat zijn de mogelijkheden. Grijze muizen bestaan eigenlijk niet bij God. Wie niet voor Hem is, is tegen Hem. Alles of niets. Aan jou de keus, blijf niet op twee gedachten hinken. Als Jezus werkelijk overwinnaar is, volg Hem dan na!

Amen

Juni 2010
G.P. Hartkamp
Wapenveld